

Bokanmeldelse av *Den viktige begynneropplæringen*

Janne Madsen

Janne Madsen
Institutt for pedagogikk, Universitetet
i Sørøst-Norge
janne.madsen@
usn.no

***Den viktige begynneropplæringen. En forskningsbasert tilnærming* redigert av Kirsten Palm og Eva Michaelsen (2018). Universitetsforlaget**

Begynneropplæring er et viktig tema i disse tider, både i skolen og i lærerutdanningen, så denne tittelen fanget min oppmerksomhet da den dukket opp på skrivebordet. Både tittelen, som lover tekster om begynneropplæring i en forskningsmessig tilnærming, og innholdsfortegnelsen, som gir forhåpninger om et tverrfaglig perspektiv, vakte min interesse, selv om man allerede tidlig får en fornemmelse – som senere bekreftes – av at norskfaget inngår med en viss overvekt.

Jeg er begeistret for den systematiske synliggjøringen av forskningstilnærmingen i en form som også er tilgjengelig for lesere som ikke er forskere. Denne tilnærmingen åpner for vurdering av troverdigheten av tolkninger og funn i forskningsprosjektene.

Det er inspirerende at Vingdal med kapitlet «Lærande kropp i endring» og Becher med «Er klasserommet tilpasset skolestarteren? Materialitet, kropp og fysisk miljø i førsteklasse» får lov å innlede boka fra et perspektiv hvor læring og bevegelse henger sammen. Begrepet «det forstolede menneske» og koplingen mellom sittende stilling og læring er meget interessante innspill som kan gjøre nytte helt opp i høyskole- og universitetsutdanning. Samtidig stusser jeg litt over at en så forenklet tolkning av Dewey som «learning by doing» blir ført videre nettopp i en forskningstekst.

Sandvik fjerner seg i kapitlet «1:1 iPad i den første lese- og skriveopplæringen» fra forskningstilnærmingen ved å presentere en normativ tilnærming med ambisjoner om å vise potensialet i bruk av iPad som teknisk hjelpemiddel. Hun

henviser til at det er mange diskusjoner rundt bruken av digitale hjelpemidler, og lister dem opp meget overordnet og med lite argumentasjon. Dette er så overordnet at jeg som leser nesten ikke tror på det. Jeg har f.eks. vanskelig for å skjønne at å skrive med blyant og skrive på tastatur skulle være ei endring i tid. Bokstaven A står på arket idet barnet skriver, men står den ikke også på skjermen idet man trykker?

Flere kapitler med norskfaget i fokus byr på en mulighet for å gå i dybden innenfor dette faget. Denne muligheten har redaktørene grepet ved at boka kommer med innspill fra ulike perspektiv. I tillegg til det nevnte kapitlet om bruk av nettbrett har Palm skrevet om begynneropplæring i flerspråklige klasserom, Michaelsen har skrevet om dynamisk kartlegging, og Svanes og Andersson-Bakken om stillasbygging i lese- og skriveopplæringen. Alle er velskrevne kapitler som formidler interessante funn av relevans både for lærere og lærerstudenter. Disse kapitlene er systematiske og innholdsmessig strukturerte og kan samtidig som de formidler et interessant innhold, også ses som eksempler på beskrivelser av kontekst og forskningsprosjekt. Jeg tror at dette gjør det mulig for leserne å reflektere over sin egen situasjon, vurdere beskrivelsen i teksten og nyttiggjøre seg funn i forskningsarbeidet.

Kapitlet «På jakt i elevens algebraiske tenkning» av Eriksen rettes spesifikt mot matematikk. Også i dette kapitlet dukker det opp et begrep som er nytt, men interessant for meg: «læringsavdekkings-kompetanse». Vi må altså ha kompetanse i å avdekke hva det er elevene har lært, hva de ikke har lært, og hva de gjerne skulle lære. Matematikk er nok kanskje litt enklere å dele systematisk i mindre enheter når man skal avdekke hva som er lært, men i alle fag bør vi ha ulike tilnærminger for å danne oss et bilde av hva elevene har lært og hva de ikke har tilegnet seg. Kanskje vi i høyere grad kan hente støtte i andre fag, ikke ulikt det Imenes gjør i det etterfølgende kapitlet hvor han sammenligner «Definerende egenskaper i matematikk og sjangerkjennetegn i norsk». Denne sidestillingen viser tydelig at vi bruker ulike begrep knyttet til fagene, men at når man ser på innholdet i disse begrepene, finnes det fagovergripende forståelse.

Dette kapitlet er samtidig et eksempel på at felles bruk av begrep forutsetter en felles forståelse. Imenes' forståelse av dybdelæring, å gå skikkelig i dybden innenfor et lite fagområde, er, slik jeg ser det, ikke helt i overensstemmelse med Ludvigsen-utvalget, som knytter dybdelæring sammen med kreativitet og tverrfaglig forståelse. Men skal vi kunne diskutere dybdelæring på tvers av fagene, må vi kanskje samle oss tettere rundt en felles forståelse. Flognfeldt tar opp den første undervisningen i engelsk i klasser hvor det for noen av elevene kan være det tredje, fjerde eller femte språket. Hun bruker ikke begrepet dybdelæring, men skriver, slik jeg leser det, om det samme når hun kommer inn på spørreordene What, How og Why som en innledning til å lære småskolebarn engelsk.

Jeg tok fatt på kapitlet om «Kreativitet i begynneropplæringen» med stor interesse, men forsto ganske snart at mine forventninger til kreativitet ikke

samsvarer med forfatterens. Olafsson og Gulliksen presenterte så mye *mer* enn jeg hadde håpet på. Dette kapitlet var meget inspirerende å lese, og ga meg både innspill til undervisning i praktisk-estetiske fag i småskolen, kreativitet som element i læringsarbeid, uansett fag og alder, og kreativitet som element i undervisning og læring i en fremtidig skole i endring.

Som avslutning får vi som lesere servert et kapittel om begrepslæring i naturfag. Selve forskningsprosjektet kommer ikke så tydelig frem i dette kapitlet som i flere av de andre kapitlene, men det er en interessant faglig avslutning på boka når det fremstilles begrep som leseren kjenner fra tidligere kapitler, f.eks. estetiske læreprosesser, i en ny faglig kontekst. Dette kapitlet fungerer på denne måten som en god oppsummering.

Boka hadde nok blitt enda et hakk bedre om man mer konkret hadde fremstilt sammenhengene mellom kapitlene. Det er mange gode innspill i flere av kapitlene som kan overføres også til andre fag. Jeg håper at lesere fra alle fag vil hente inspirasjon fra alle faglige områder presentert i boka. Her formidles kunnskap på høyt nivå, presentert så vi alle forstår det. Jeg kommer helt sikkert til å anbefale og bruke boka i Grunnskolelærerutdanningen for 1.-7. klasse.